

Effectmeting Halen, brengen en inspireren

1 Korte omschrijving van het advies

Uitgebracht in februari 2008

Halen, brengen en inspireren is een ongevraagd advies over de culturele samenwerking van instellingen in de gemeente Rotterdam en de provincie Zuid-Holland.

De Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur meent dat er veel meer kan worden 'gehaald en gebracht', zodat het culturele leven in het gehele gebied erop vooruit gaat. Het is opvallend dat incidenteel veel wordt samengewerkt, maar nog weinig structureel. Dat is voornamelijk een gevolg van de huidige taakverdeling tussen de bestuurslagen. Tegelijkertijd is het verwonderlijk, omdat hun gebieden elkaar direct raken. De grotere Rotterdamse culturele instellingen en festivals presenteren een aanbod dat ver buiten de stad reikt, waar de bewoners in de regio van profiteren, en omgekeerd zijn er interessante culturele ontwikkelingen in de provincie te zien, waar Rotterdam zich in de vorm van uitwisselingsprojecten door kan laten inspireren.

Drie motieven waren de aanleiding tot dit advies. In de eerste plaats wordt de grens tussen de gebiedsdelen door de inwoners steeds minder als zodanig ervaren. Een tweede motief is gelegen in de vraag of de ambities in de werkpraktijk van kunstenaars en culturele instellingen wel voldoende tot uitdrukking kunnen komen binnen de huidige formele afspraken tussen rijk, provincie en gemeente. Maar er is nog een derde motief: de toekomstige keuzes in de cultuurpolitiek van de provincie Zuid-Holland en de gemeente Rotterdam.

De grote steden hebben tot nu toe een bijzondere positie ingenomen binnen het cultuurbeleid van de provincie Zuid-Holland. Vanwege de rechtstreekse financiering van culturele instellingen door het Rijk en het Actieprogramma Cultuurbereik is de provinciale rol in Rotterdam beperkt geweest. De provincie Zuid-Holland wilde de samenwerking met de grote steden in de periode 2005-2008 graag intensiveren, waardoor de culturele mogelijkheden en kwaliteiten van de grootstedelijke infrastructuur meer ten goede zouden komen aan de regio en de samenwerking tussen de provinciale en stedelijke instellingen verbeterde.

De Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur heeft geïnventariseerd hoe culturele instellingen in Rotterdam en de provincie Zuid-Holland samenwerken. Vervolgens is geanalyseerd hoe de samenwerking kan worden verbeterd en welke voorwaarden daarbij van belang zijn. Hiervoor is een bijeenkomst georganiseerd met vertegenwoordigers van betreffende instellingen op 7 november 2007. Ten slotte doet de Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur een aantal aanbevelingen aan het College en aan het veld.

Aanbevelingen aan het college van Burgemeester en Wethouders:

- 1 Erken als bestuur de waarde en het belang van goede samenwerking. Samenwerking levert een verrijking op van het culturele leven in het gehele gebied.
- 2 Maak de samenwerking zichtbaar. Ontwikkelingen in kunst en cultuur mogen niet lijden onder het feit dat er verschillende bestuurlijke constructies zijn. Laat zien wat Rotterdam de provincie heeft te bieden en vice versa. Geef aansprekende voorbeelden van symbiotische samenwerking.
- 3 Voor optimale samenwerking is een goede regie van belang, maar ook continuïteit en een langetermijnvisie. De besturen van de gemeente Rotterdam en de provincie Zuid-Holland zouden hierin het voortouw moeten nemen.

- 4 Er wordt veel samengewerkt op incidentele basis, maar weinig structureel. Structureel samenwerken zou het College moeten aanmoedigen en faciliteren omdat daarmee veel kennis en inzicht wordt verworven en omdat dit de langetermijnvisie van het College metterdaad expliciet maakt. Een goed instrument om samen met de provincie op te trekken is het toekomstige programmabudget voor cultuurparticipatie.

Aanbevelingen aan het veld:

- 5 Sluit bij een structurele aanpak aan bij beleidsprioriteiten van het College. Voorbeelden zijn het Participatiebeleid en Rotterdam Jongerenhoofdstad van Europa 2009. Hiervoor is voor culturele instellingen en ondersteuningsinstellingen extra geld beschikbaar.
- 6 Bewaak en stimuleer informatieoverdracht en kennisdeling door periodiek overleg en netwerken. Organiseer jaarlijks een werkconferentie, waar culturele organisaties en kunstenaars elkaar informeren over nieuwe initiatieven en 'good practices' en afspraken maken voor toekomstige samenwerking. Niet alleen een informatieschakel in het veld kan beter, ook de schakel met de besturen zelf. Besturen moeten gezien de periodieke wisseling van samenstelling bij herhaling worden geïnformeerd en het zou nuttig zijn als dit door instellingen gezamenlijk gebeurt. Wees niet bang om kennis te delen.
- 7 Vrije uitwisseling van diensten en kennis is iets anders dan samenwerking. Een goede samenwerking start in de kiem, beide partijen zijn gelijkwaardig en maken afspraken over de fasen die een project doorloopt. Als er extra kosten worden gemaakt is cofinanciering een must.
- 8 Niet alleen het bereik is een argument voor samenwerking, maar ook de kwaliteit van producten en diensten. Evalueer de samenwerking regelmatig aan de hand van publieksonderzoek, import- en exportgegevens van producten en diensten, ontstane kennisdeling en consultancy.

2 Gang door het gemeentelijk apparaat

Op 13 mei 2008 reageerde het College op het advies in een brief aan de Gemeenteraad. Het College erkent het belang van de structurele samenwerking tussen culturele instellingen in onze gemeente en de (ondersteunings)instellingen van de provincie Zuid-Holland en zal dit in het overleg met de provincie benadrukken. Daar zal tevens de hoop worden uitgesproken dat ook van provinciale zijde het stimuleren van de samenwerking zal worden gecontinueerd. Het advies is ingepland in het vergaderschema van de raadscommissie Jeugd, Onderwijs en Cultuur, echter op het moment van dit schrijven nog niet behandeld.

3 Waarneembare effecten

Op 12 maart 2008 verschijnt naar aanleiding van het advies in AD/RD een bericht 'Culturele samenwerking provincie en Rotterdam'. Op 16 april stond het advies geagendeerd voor de vergadering van Statencommissie Samenleving van de provincie Zuid-Holland als 'Van derden ontvangen informatie', het bleef echter onbesproken. Van verschillende Rotterdamse culturele instellingen en (ondersteunings)instellingen van de provincie was waardering voor de opzet van het advies. Het advies was immers het gevolg van een netwerkbijeenkomst waarin veel kennis en nuttige tips werden uitgewisseld. Die was op zich al zeer waardevol.

4 Beoordeling

Het advies geeft een inventarisatie en analyse over de samenwerking tussen Rotterdam en provincie, maar is tegelijkertijd weinig controversieel. De pers zal er om drie reden weinig aandacht aan hebben besteed. Van de reactie van het College had de Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur meer verwacht gezien zijn

aanbevelingen aan dit adres. Het is ook opmerkelijk dat in het Cultuurplan 2009-2012 van de gemeente Rotterdam nergens wordt gerept over het belang en de synergie van samenwerking tussen gebiedsdelen. In het Cultuurplan 2009-2012 van de provincie Zuid-Holland gebeurt dit wel, maar sporadisch. De in het vorige cultuurplan ingezette ambitie om samen te werken met de grote steden is verdampt. Cultuurbeleid ontwikkelen over een gezamenlijke aanpak is blijkbaar nog een brug te ver. Rotterdam onderzoekt allerlei mogelijkheden om de zogenaamde gebiedgerichte aanpak (bevordering van participatie op wijkniveau) gestalte te geven, maar de rol en positie van de stad in de directe regio blijft een grote blinde vlek. De Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur hoopt dat de culturele sector er zelf meer mee kan. Dat gebeurt echter niet vanzelf.

5 Vervolgstappen

Conform de aanbevelingen zou er een werkconferentie kunnen worden georganiseerd, waar culturele organisaties en kunstenaars elkaar informeren over nieuwe initiatieven en 'good practices' en afspraken maken over toekomstige samenwerking. Niet alleen een informatieschakel in het veld kan beter, ook de schakel met de besturen van de gebieden zelf. Besturen moeten gezien de periodieke wisseling van samenstelling bij herhaling worden geïnformeerd en het zou nuttig zijn als dit door instellingen gezamenlijk gebeurt.

Aanvullingen januari 2011

Het advies *Halen, brengen en inspireren* heeft na 2 jaar weinig effect gesorteerd. Als de gemeente Rotterdam beleid ontwikkelt over de stadsgrenzen heen, dan gebeurt dit in het kader van de G5, het samenwerkingsverband tussen Den Haag en Rotterdam of het internationaal cultuurbeleid, en nauwelijks in directe relatie met de provincie Zuid-Holland. In het cultuurbeleid van de Provincie Zuid-Holland is de afgelopen twee jaar sprake van inkrimping van het cultuurbudget en decentralisatie van cultuurbeleid naar de gemeenten. Deze bestuurlijke ontwikkelingen zijn niet bevorderlijk voor een intensievere samenwerking tussen de grote steden en de hen omringende provincie.

Ook vanuit de instellingen zelf lijkt weinig te zijn ondernomen. Zij zijn, zeker het afgelopen jaar en komende jaren, gericht op het op orde hebben en de overleving van de eigen organisatie. Grotere instellingen profileren zich soms goed op landelijk en internationaal niveau, maar blijken weinig boodschap te hebben aan wat er in de directe omgeving van Rotterdam gebeurt.

Begin 2011 gaat de Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur in gesprek met onder andere Kunstgebouw om te onderzoeken of het op de agenda zetten van de culturele samenwerking van Rotterdam en de provincie nog nut heeft.

Er is als basis voor het advies eind 2007 een analyse gemaakt van de activiteiten van alle ondersteunende culturele instellingen in de Provincie Zuid-Holland, die doorwerken in het Rotterdamse gebied alsook van de Rotterdamse culturele instellingen wiens activiteiten doorwerken in de regio van de stad.